

Blakustiesības

Marina Rjabkova

LaIPA publiskošanas tiesību speciāliste

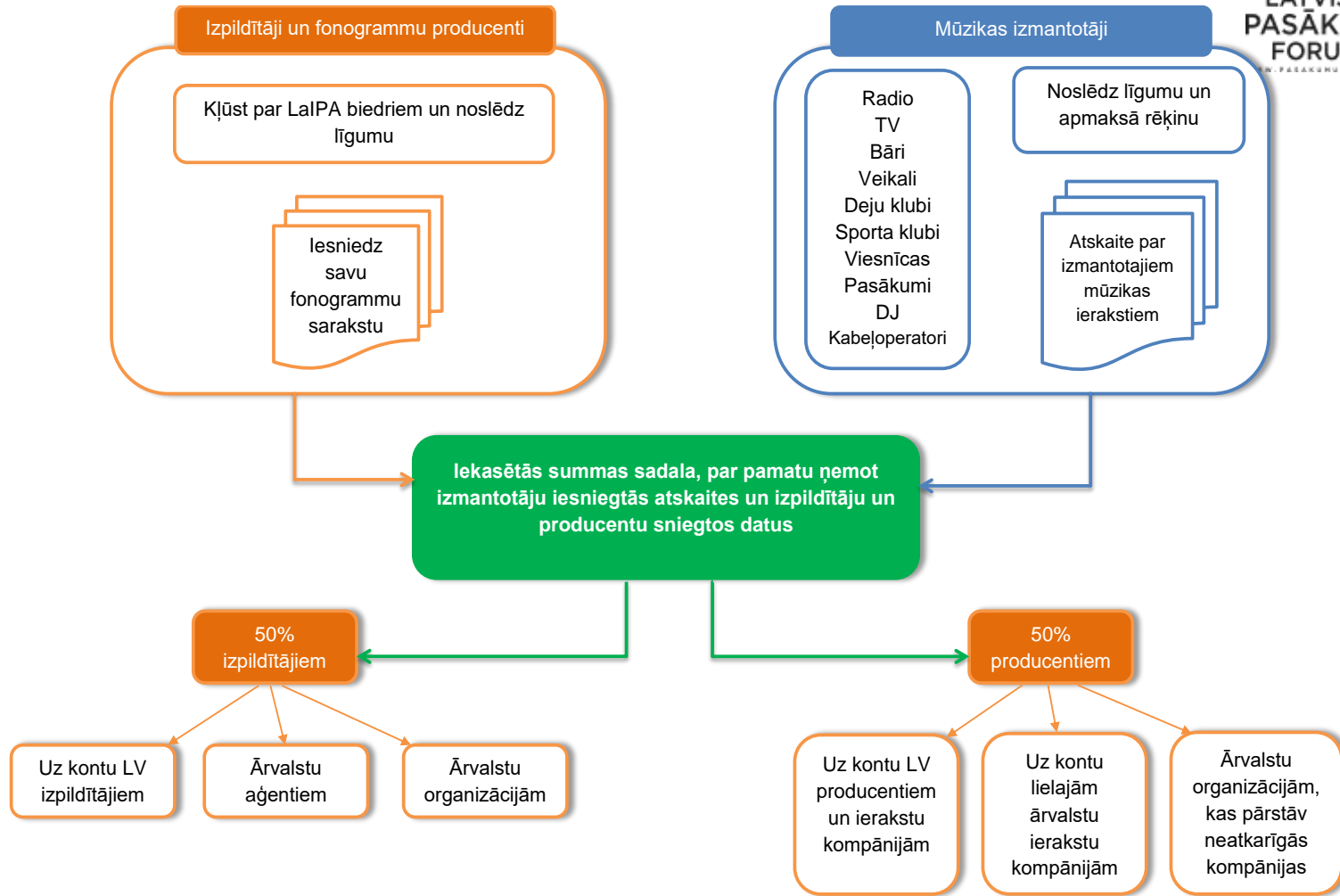
21.03.2019, Liepāja

Kas ir LaIPA?

- Biedrība „Latvijas Izpildītāju un producentu apvienība” (LaIPA) ir blakustiesību subjektu mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma organizācija, kur apvienojušies pašmāju un ārvalstu izpildītāji un fonogrammu producenti, lai iestātos par savām tiesībām un saņemtu taisnīgu atlīdzību par fonogrammu izmantošanu.
- LaIPA izpildītāju un fonogrammu producentu interesēs administrē komerciālos nolūkos publicētu fonogrammu:
 - Raidīšanu;
 - Retranslēšanu pa kabeļiem;
 - Publiskošanu (fonogrammu atskaņošanu sabiedriskās vietās un no komerciālos nolūkos publicētām fonogrammām sastāvošu raidījumu publiskošanu);
 - Reproducēšanu personiskām vajadzībām;
 - Nomu un īri;
 - Līdz 1993. gada 15. maijam publicēto fonogrammu reproducēšanu un izplatīšanu (izpildītāju vārdā);
 - Reproducēšana (fonogrammu producentu mantiskās tiesības)
 - Fonogrammās fiksēto izpildījumu padarīšanu pieejamu sabiedrībai pa vadiem vai citādā veidā tādējādi, ka tiem var piekļūt individuāli izraudzītā vietā un individuāli izraudzītā laikā.
- Saskaņā ar Romas konvenciju un Vispasaulē intelektuālā īpašuma organizācijas (WIPO) līgumu par izpildījumu un fonogrammām ārvalstu izpildītāji un fonogrammu producenti var saņemt atlīdzību par savu fonogrammu izmantošanu Latvijā, savukārt Latvijas izpildītāji un fonogrammu producenti var saņemt atlīdzību par fonogrammu izmantošanu ārvalstīs.
<https://www.youtube.com/watch?v=V8Hhy5T6k-0>

Kas ir LaIPA?

- LaIPA pārstāv vairāk nekā 2 tūkstošus Latvijas un 2 miljonus ārvalstu izpildītājus un fonogrammu producentus, pamatojoties uz savstarpējiem pārstāvniecības līgumiem, kas noslēgti ar tiesību īpašniekiem un ārvalstu tiesību organizācijām. LaIPA pārstāv arī neatkarīgo fonogrammu producentu un ierakstu kompāniju mantiskās tiesības kā Sony, Warner, Universal un citas.
- Saskaņā ar **LR Kultūras ministrijas** atļauju, Autortiesību likumu un starptautiskajiem normatīvajiem aktiem, biedrība izsniedz atļaujas muzikālo darbu ierakstu jeb fonogrammu izmantošanai, nodrošinot tiesību īpašniekiem pienākošās atlīdzības sadali un izmaksas.
- Veicinot labvēlīgus apstākļus izpildītāju un fonogrammu producentu darbībai, 2016. gadā biedrība LaIPA ir dibinājusi sociālā atbalsta fondu **“Līdzskaņa”** ar mērķi palīdzēt un atbalstīt izpildītājus un fonogrammu producentus, kuri devuši ievērojamu ieguldījumu Latvijas kultūras dzīvē, sniedzot gan finansiālu, gan sociālu atbalstu veselības problēmu pārvarēšanai.
- LaIPA ir arī viena no biedrības **„Latvijas Mūzikas attīstības biedrība/Latvijas Mūzikas eksports”** dibinātājām.

Blakustiesības

- **Blakustiesības** ir izpildītāju, fonogrammu producentu, filmu producentu un raidorganizāciju tiesības.

/Autortiesību likuma 47.panta 1.punkts/

- **Blakustiesības intelektuālā jomā ir tiesības, kas atrodas cieši blakus autortiesībām** (autors – darba radītājs) un, lai gan ne vienmēr radītas intelektuālā darba rezultātā, taču tās ir cieši saistītas ar radošo pasauli. Blakustiesības aizsargā ne tikai radošos, bet arī materiālos ieguldījumus, piem., fonogrammas producenta gadījumā.

Blakustiesību objekti un subjekti

- Blakustiesību **subjekti**:
 - izpildītāji,
 - fonogrammu producenti,
 - filmu producenti,
 - raidorganizācijas.
- Blakustiesību **objekts**:
 - izpildījums un tā fiksācija
 - fonogramma,
 - filma,
 - raidījums.

Publiskais izpildījums

- **Publiskais izpildījums** darba vai cita ar šo likumu aizsargāta objekta priekšnesums, atskaņojums vai kā citādi tieši vai ar jebkuras tehniskas ierīces palīdzību vai procesa starpniecību veikts izmantojums, kas paredzēts vairākiem ar izmantojuma veicēju vai savstarpēji personīgi nesaistītiem sabiedrības locekļiem

/Autortiesību likuma 1.panta 15.punkts/

- **Publiskais izpildījuma vietas:** veikali, kafejnīcas, sporta klubi, viesnīcas, deju klubi, skaistumkopšanas saloni, biroji, klientu apkalpošanas vietas, publiskie pasākumi u.c.

Fonogramma

Fonogramma ir izpildījuma skaņu, citu skaņu vai skaņu atveidojuma fiksācija – muzikāla darba vai kādu skaņu fiksācija.

/Autortiesību likuma 1.panta 7.punkts/

Izpildītājs

Izpildītājs – aktieris, dziedātājs, mūziķis, dejotājs vai cita persona, kura atveido lomu, lasa, dzied, atskaņo vai kādā citādā veidā izpilda literāru vai mākslas darbu vai folkloras sacerējumu, sniedz estrādes, cirka vai leļļu priekšnesumu.

/Autortiesību likuma 1.panta 10.punkts/

Fonogrammas producentis

- **Fonogrammas producentis** ir fiziska vai juridiska persona, kura uzņemas iniciatīvu un ir atbildīga par izpildījuma skaņu, citu skaņu un vai skaņu atveidojuma pirmās fiksācijas veikšanu

/Autortiesību likuma 1.panta 8.punkts/

- Fonogrammas producentu **var saukt arī par projekta vadītāju**, kurš vada mūzikas ieraksta procesu, atbild par finansiālo, juridisko pusi. Fonogrammas producentis var iesaistīties radošajā procesā, piemēram, esot viens no mūziķiem vai arī ieraksta skaņu inženieris. Fonogrammas producentis var arī tieši neiesaistīties radošajā procesā, algojot izpildītājus un inženieri, kas realizēs fonogrammas māksliniecisko ieceri.

Par komerciālos nolūkos publicētu fonogrammu izmantošana

- (1) Izpildītājiem un fonogrammu producentiem ir tiesības saņemt taisnīgu atlīdzību par komerciālos nolūkos publicētu fonogrammu izmantošanu. Izmantošana ietver raidīšanu, publiskošanu, publisko izpildījumu, no komerciālos nolūkos publicētām fonogrammām sastāvošu raidījumu publiskošanu, retranslāciju pa kabeļiem un citus publiskošanas veidus. Par komerciālos nolūkos publicētām fonogrammām uzskatāmas arī tādas fonogrammas, kuras ir likumīgi padarītas pieejamas sabiedrībai pa vadiem vai citādā veidā tādējādi, ka tām var piekļūt individuāli izraudzītā vietā un individuāli izraudzītā laikā.
- (2) Dokumentam, kas apliecina šā panta pirmajā daļā paredzēto tiesību ievērošanu, jāatrodas pie izmantotāja komerciālos nolūkos publicēto fonogrammu izmantošanas brīdī.

/Autortiesību likuma 52.panta 1., 2.punkts/

Publisku pasākumu veidu piemēri:

- Diskotēkas
- Pilsētas svētki
- Festivāli
- Izstādes, gadatirgi
- Teātra izrādes
- Koncerti
- Atrakciju parki
- Izklaides šovi
- Sporta pasākumi un sacensības
- Radošās darbnīcas
- Cirka priekšnesumi
- Izklaides šovi
- Sporta festivāli un meistarklases
- Darbinieku un klientu pasākumi

Legāla mūzikas atskaņošana

- Pasākuma rīkotājam jākārto saistības ar – AKKA/LAA un LaIPA par mūzikas publisku atskaņošanu
- Ja DJ reproducē mūzikas ierakstus – ir jābūt DJ licencei (uz noteiktu pasākumu vai gada)
- Pasākuma rīkotājs veido savus mūzikas izlases (reproducē) – jāslēdz atsevišķs līgums gan ar AKKA/LAA gan ar LaIPA

Pieteikuma forma

<u>Rekvizīti</u> * PASĀKUMA RĪKOTĀJS: * BANKA: KONTA NR.: REĢISTRĀCIJAS NR.: * ADRESE: * KONTAKTPERSONA: * TĀLRUNIS: * E-PASTS: <u>Paraksttiesīgās personas dati:</u> * VĀRDS, UZVĀRDS: * AMATS: * DARBOJAS PAMATOJOTIES UZ:	<u>Informācija par pasākumu</u> * PASĀKUMA VEIDS: ____ * NORISES VIETA: ____ PASĀKUMĀ PAREDZĒTA IEEJAS MAKSA: ☐ * PASĀKUMA NOSAUKUMS: * PASĀKUMA NORISES DATUMS UN LAIKS: * PASĀKUMA NORISES ADRESE: * PAPILDUS INFORMĀCIJA, PASĀKUMA APRAKSTS: ____

Atlīdzības lielums (daži piemēri)

- Izklaides, kultūras un sporta pasākumi:

Apmeklētāju/dalībnieku skaits	EUR	Periods/vienība
Līdz 600	25.55	Par pasākumu/dienu
601 - 1000	43.75	Par pasākumu/dienu
1001 – 2000	90.60	Par pasākumu/dienu
Virs 2000	0.06	Par katru nākamo apmeklētāju

- Starplaiku fona mūzika dzīvā izpildījuma koncertos:

Apmeklētāju/dalībnieku skaits	EUR	Periods/vienība
Līdz 2000	14.60	Par pasākumu/dienu
Virs 2000	0.02	Par katru nākamo apmeklētāju

Ar visiem aktuāliem tarifiem var iepazīties:

<http://www.laipa.org/files/test/Pasakumu%20tarifs.pdf>

Reproducēšana un izlases veidošana

- Legāli nopirkts mūzikas ieraksts digitālā formātā
- Legālas mūzikas straumēšanas un lejupielādēs platformas (Spotify, SoundCloud u.c.)
- Reproducētas fonogrammas no CD u.c. (piemēram, no vairākiem CD uz vienu CD)

Autortiesību un blakustiesību aizsardzība

Par autortiesību un blakustiesību pārkāpumu uzskatāma darbība, ar kuru aizskartas autortiesību un blakustiesību personiskās vai mantiskās tiesības.

/Autortiesību likuma 68.pants/

- **Administratīvo pārkāpumu kodekss** - 155.⁸ pants nosaka *fizisko un juridisko personu atbildību par autortiesību vai blakustiesību pārkāpšanu.*
- **Krimināllikums** - 148.pants nosaka atbildību par autortiesību un blakustiesību pārkāpšanu.

Izpildītāju un fonogrammu producentu tiesību ierobežošana

- Bez izpildītāju un fonogrammu producentu atļaujas, nemaksājot par to atlīdzību, ir atļauta izpildījumu fiksāciju un fonogrammu izmantošanu **personiskiem mērķiem** (netiešā veidā samaksājot nesēja atlīdzību);
- **Nelielos fragmentos**, kas iekļauti aktuālo notikumu apskatos;
- **Apmācības un zinātniskās pētniecības nolūkos**;
- **Reproducēšanas (kopēšanas) tiesvedības mērķiem, bibliotēku un arhīvu vajadzībām, muzikālu darbu izmantošanai valstisku un reliģisku ceremoniju laikā**;

Ierobežojumi blakustiesību jomā ir tieši tādu pašu iemeslu dēļ, kā autortiesību ierobežojumi, lai būtu līdzsvars starp tiesību īpašniekiem un sabiedrību.

NEKAD NAV BIJIS UN NEBŪS JĀMAKSĀ
par mūzikas atskaņošanu (tajā skaitā ar radio atskaņoto)
privātos ģimenes, radu un draugu saviesīgos pasākumos:

LĪGO KĀZĀS KRISTĪBĀS BĒRĒS

DZIMŠANAS DIENĀS VĀRDA DIENĀS IZLAIDUMU OFICIĀLAJĀS DAĻĀS

Latvijas Izpildītāju un producentu apvienība

Adrese: Rīga, Bauskas iela 58-1, LV-1004

Tālrunis: 67605023, fakss: 67500039

E-pasts: laipa@laipa.org

Papildu informācija: <http://www.laipa.org/>
<http://www.parmuziku.lv> (sadaļa “Tiesības”)